

Etkinlik

A. Aşağıdaki boşluklara uygun ifadeleri yazınız.

1. Çevre felsefesi, insanın doğa karşısındaki tutumunu sorgulayan bir disiplindir.
2. Çevre sorunlarının temelinde insanın doğayı yalnızca bir araç olarak görmesi yatar.
3. Antroposentrizm, ahlaki değeri yalnızca insan merkezli olarak ele alır.
4. Ekosentrizm anlayışına göre, doğanın tüm unsurları içsel bir değere sahiptir.
5. Derin ekoloji, insanın doğadaki üstünlüğünü reddederek doğanın parçası olarak kabul eder.
6. Çevre etiği, doğaya yönelik davranışlarımızın ahlaki boyutunu inceler.
7. Sürdürülebilirlik, mevcut kaynakların gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan kullanılmasını gerektirir.
8. Felsefede çevreye yönelik düşünceler genellikle ontoloji ve etik alanlarında ele alınır.
9. Teknolojik ilerleme, doğa üzerindeki baskıyı artırarak çevre sorunlarını derinleştirmiştir.
10. Çevreyle ilgili felsefi problemler, insanın doğa karşısında sorumluluk sınırlarını sorgular.

B. Aşağıdaki ifadelerin doğru “D” ya da yanlış “Y” olduğunu belirtiniz.

1. Çevre felsefesi yalnızca doğanın fiziksel özelliklerini inceler. Y
2. Ekosentrik düşünceye göre doğanın değeri insanın çıkarına bağlı değildir. D
3. Antroposentrik yaklaşım, doğayı insanın hizmetinde bir araç olarak görür. D
4. Çevre sorunları yalnızca bilimsel yöntemlerle çözülebilir. Y
5. Derin ekoloji, doğa ile insan arasında hiyerarşik bir ilişkiyi reddeder. D
6. Felsefe, çevre sorunlarını yalnızca etik açıdan değil ontolojik açıdan da ele alır. D
7. Sürdürülebilirlik, sadece ekonomik büyümenin devamlılığını hedefler. Y
8. Doğa, yalnızca insanın yaşamını sürdürmesi için gereklidir anlayışı çevreci bir bakıştır. Y
9. İnsan–doğa ilişkisini yeniden değerlendirmek, çevre felsefesinin temel amaçlarından biridir. D
10. Çevre etiği, insan dışındaki canlıların ahlaki değerini tartışır. D

1. İnsan merkezli düşünce biçimi, doğayı insanın ihtiyaçlarına göre şekillendirilecek bir kaynak olarak görür. Ancak bu yaklaşım, doğal dengeyi bozmuş ve ekolojik krizleri beraberinde getirmiştir. Buna karşılık, çevre felsefesi doğayı yalnızca bir araç olarak değil, değeri kendinden gelen bir varlık olarak ele almayı savunur.

Bu parçada vurgulanan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan doğadan bağımsız bir varlıktır.
B) Doğanın değeri yalnızca bilimsel araştırmalarla anlaşılabilir.
C) Doğayı araç olarak görmek çevre sorunlarının nedenidir.
D) Doğa insanın kontrolü altına alınmalıdır.
E) Teknolojik gelişme çevreyle uyumlu ilerlemelidir.
2. Derin ekolojiye göre, insan doğanın merkezinde değil, onun bir parçasıdır. Bu anlayış, doğadaki tüm varlıkların yaşam hakkına eşit derecede saygı duyulması gerektiğini savunur.

Bu anlayışa göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) İnsan doğa üzerindeki egemenliğini sürdürmelidir.
B) Doğanın değeri yalnızca ekonomik yarar açısından belirlenmelidir.
C) Tüm canlıların yaşam hakkı ahlaki açıdan eşdeğerdir.
D) Teknolojik ilerleme her koşulda desteklenmelidir.
E) Doğal kaynakların sınırsız olduğu kabul edilmelidir.

3. Teknoloji, insan yaşamını kolaylaştırmakla birlikte doğa üzerindeki baskıyı da artırmıştır. Bu durum, insanın doğaya karşı sorumluluğunu sorgulamasını gerektirir.

Bu parçadan çıkarılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teknolojik ilerleme çevresel sorunların temelidir.
B) İnsan doğaya karşı sorumluluk taşır.
C) Teknoloji doğayı tamamen yok eder.
D) Doğa insanın karşısında edilgen bir varlıktır.
E) Doğa ile teknoloji arasında etik bir bağ kurulamaz.

4. Bazı filozoflara göre çevre sorunlarının kökeninde, insanın kendini doğadan ayrı ve üstün görmesi vardır. Bu bakış açısı, insanı doğaya karşı sorumsuz bir hale getirir.

Bu görüşe göre aşağıdakilerden hangisi çevre sorunlarının çözümüne katkı sağlar?

- A) İnsan merkezli düşüncenin güçlendirilmesi
B) Doğanın ekonomik potansiyelinin artırılması
C) İnsan-doğa birliğinin yeniden kurulması
D) Bilimsel üretimin sınırsız biçimde desteklenmesi
E) Doğanın yalnızca fayda açısından değerlendirilmesi

5. Çevre felsefesi, doğaya ilişkin problemleri sadece ekolojik değil, aynı zamanda etik bir sorun olarak görür. İnsan, doğa üzerindeki eylemlerinin ahlaki sonuçlarını da değerlendirmek zorundadır.

Buna göre, çevre felsefesinin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğayı ekonomik bir kaynak olarak tanımlamak
B) İnsan-doğa ilişkisini ahlaki açıdan sorgulamak
C) Doğayı yalnızca estetik bir unsur olarak değerlendirmek
D) Bilimsel bilginin doğa üzerindeki etkilerini azaltmak
E) Teknolojiyi doğadan bağımsız bir değer olarak görmek

6. Sürdürülebilir kalkınma anlayışı hem bugünün hem de geleceğin yaşam koşullarını gözlemeyi amaçlar. Bu düşünceye göre, doğayı korumak yalnızca bir çevre meselesi değil, ahlaki bir zorunluluktur.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğa yalnızca ekonomik açıdan değerlidir.
B) Gelecek nesillerin hakları ahlaki bir sorumluluktur.
C) Doğal kaynaklar sınırsızdır.
D) Teknolojik gelişme çevre sorunlarını çözer.
E) İnsan doğadan bağımsız olarak yaşayabilir.

1. Dijital çağda bireyin kendisini ifade etme biçimi kökten değişmiştir. İnsanlar artık benliklerini yalnızca yüz yüze ilişkilerde değil, ağırlıklı olarak dijital ortamlarda kurguladıkları temsiller üzerinden ortaya koymaktadır. Birçok kullanıcı, sosyal medyada gerçekte sahip olmadığı özelliklere yer verir; hayatının yalnızca “parlak” yönlerini öne çıkarır. Bu süreçte birey, kendi benliğini dış onaylara bağımlı olarak yeniden şekillendirirken, gerçek benliği ile dijital benliği arasında fark büyümeye başlar. Filozoflara göre bu durum, modern insanın “çoklu benlik” deneyimine işaret eder. Bireyin kendilik algısı, dışarıdan aldığı beğeniler, görünürlük düzeyi ve sosyal medya etkileşimi tarafından belirlenmeye başlar. Böylece birey, kendisini kendi gözünden değil, dijital kitlenin gözünden değerlendirmeye yönelir.

Bu metnin ana savı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dijital kimlik gerçek benliği güçlendirir.
B) Teknoloji modern insanın benlik algısını dönüştürmektedir.
C) Sosyal medya benliğe zarar vermez.
D) Dijital kimlik her zaman gerçeği yansıtır.
E) İnsan sosyal medyada tamamen özgürdür.
2. Bir metinde yazar, insanların düşünsel faaliyetlerini dijital araçlara devrettikçe zihinsel üretkenliklerinin azaldığını savunur. Hesaplama, planlama, hatırlama gibi temel bilişsel işlevlerin teknolojik araçlara bırakılması, zihnin tembelleşmesine yol açmaktadır. Yazar, bunun yalnızca psikolojik değil, felsefi açıdan da bir “özne zayıflaması” yarattığını; insanın kendi zihinsel emeğini kullanmaktan uzaklaştığını ileri sürer.

Bu parçanın ana savı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teknoloji insanı daha güçlü öznelere dönüştürür.
B) Dijital araçlar zihinsel üretkenliği zayıflatabilir.
C) İnsan teknolojiden bağımsız düşünmelidir.
D) Teknoloji bilişsel süreçleri geliştirmiştir.
E) Dijitalleşme özne kavramını ortadan kaldırır.

3. Yazar, çağdaş toplumlarda yaygınlaşan yapay zekâ uygulamalarının karar verme süreçlerinde “görünmez bir otorite” haline geldiğini savunur. İnsanlar artık kendi muhakemeleriyle değil, teknolojinin sunduğu seçenekler arasından seçim yaparak karar verdiklerini düşünmektedir. Örneğin bir kullanıcı, bir film izleyeceğinde, mekân seçeceğinde veya bir ürünü satın alacağında kendi tercih listesini değil, algoritmanın sunduğu öneriyi izlemektedir. Bu durum, insanın özgür seçim yanılması içinde hareket ettiğini gösterir. Yazar, teknolojinin sağladığı kolaylıkların, bireyin öznel sorumluluğunu zayıflattığını; bireyin, kararlarının sonuçlarını sahiplenme kapasitesini azalttığını ileri sürer. Ona göre özgürlük, seçenek sayısının artmasıyla değil, bireyin kendi düşünsel sürecini sürdürmesiyle mümkündür.

Bu metnin ana savı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yapay zekâ insan özgürlüğünü güçlendirmektedir.
B) Teknoloji insanın karar süreçlerini daha güvenilir hâle getirmiştir.
C) Yapay zekâ önerileri özgürlük algısını zayıflatabilir.
D) İnsan tüm kararlarında kendi muhakemesini kullanır.
E) Teknoloji sorumluluk kavramını ortadan kaldırmıştır.
4. Modern yaşamın hızlanmasının temel etkenlerinden biri şüphesiz teknolojidir. İnsanlar artık bilgiye ulaşırken, iletişim kurarken ya da gündelik yaşamlarını düzenlerken saniyeler içinde karar verebilmektedir. Ancak bu hız, düşünme ve değerlendirme süreçlerinde ciddi bir dönüşüm yaratmıştır. Eskiden uzun süre üzerinde düşünülmesi gereken meseleler, bugün birkaç saniyelik kaydırma hareketleriyle tüketilmektedir. Filozoflar, bu durumun insan zihninde “yüzeyselleşme etkisi” yarattığını, bireyin derin düşünme alışkanlığını kaybettiğini ve zihinsel bütünlüğün bozulduğunu belirtir. Yazar, teknolojinin sunduğu hızın insan yaşamını kolaylaştırdığını kabul etmekle birlikte, bu kolaylığın düşünsel derinlikten fedakârlık anlamına geldiğini vurgular.

Bu metnin ana savı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teknoloji düşünme yetisini güçlendirmiştir.
B) Dijital hız, düşünsel derinliği zayıflatmaktadır.
C) Bilgiye hızlı erişim doğru karar vermeyi kolaylaştırır.
D) İnsan zihni hızla uyum sağlar.
E) Teknoloji insanın düşünsel tembelliğini tamamen ortadan kaldırır.

1. Modern çağda çevre sorunlarının hızla artmasının temel nedenlerinden biri, insanın doğayı yalnızca kendi ihtiyaçlarını karşılayan bir kaynak olarak görmesidir. Bu bakış açısı, özellikle endüstri devriminden sonra güçlenen insan merkezci (antroposentrik) yaklaşımın bir sonucudur. İnsan, üretim ve tüketim çarkının merkezine kendisini yerleştirerek doğayı sınırsız bir hammadde deposu gibi kullanmaya başlamış, bunun sonucunda ekolojik denge bozulmuş ve canlı çeşitliliği ciddi şekilde azalmıştır. Bazı filozoflara göre bu sorunun çözümü, insanın kendisini doğanın efendisi olarak değil, onun bir parçası olarak görmesinden geçer. Bu düşünürler, “içsel değer” kavramından yola çıkarak doğanın yalnızca insan için değil, kendi varlığı için de korunması gerektiğini savunur. Bu yaklaşım çevre etiğinin en temel tartışma başlıklarından biridir.

Bu paragraf aşağıdaki hangi görüşü desteklemektedir?

- A) Doğanın yalnızca ekonomik yarar açısından değerlendirilmesi
B) Çevrenin insana bağımlı bir varlık olduğu
C) Doğanın kendi başına bir değeri olduğu
D) Üretim-tüketim sürecinin ahlaki olmadığı
E) Teknolojinin çevreyi tamamen iyileştirebileceği
2. Son yıllarda sosyal medyada yayılan yanlış bilgiler, doğruluk kontrolü yapılmadan milyonlarca insana hızla ulaşmaktadır. Bu durum yalnızca bilgi kirliliği değil, aynı zamanda toplumsal çatışmaların büyümesi gibi ciddi sonuçlara yol açmaktadır. Bazı felsefi yaklaşımlar, bu problemi bilgi felsefesinin “doğru bilgiye ulaşma” sorunu çerçevesinde ele alır. Buna göre teknolojinin sunduğu hız, bireyin bilgiyi değerlendirme süresini kısaltmakta; bu da akıl yürütmeyi yüzeyselleştirmektedir. Bu nedenle bazı düşünürler, dijital okuryazarlığın geliştirilmesini, eleştirel düşünme alışkanlıklarının güçlendirilmesini ve doğruluk kontrolü mekanizmalarının yaygınlaştırılmasını çözüm olarak sunmaktadır.

Bu parçada hangi felsefi problem ele alınmaktadır?

- A) Bilgi kirliliğinin ekonomik etkileri
B) Bilgiye erişim hızının avantajları
C) Doğru bilgiye ulaşma ve doğruluk problemi
D) Teknolojinin yalnızca olumlu yönleri
E) Sosyal medyanın estetik etkisi

3. İnsanlar doğadan uzaklaştıkça, çevre sorunları üzerindeki etkilerini fark etmekte zorlanmaktadır. Şehirleşmenin artması, insanların doğal çevreyle kurduğu ilişkiyi zayıflatmış; ekranlar aracılığıyla deneyimlenen bir doğa algısı ortaya çıkmıştır. Örneğin insanlar doğayı, belgesellerde veya sosyal medya gönderilerinde idealize edilmiş görüntülerle tanımakta; gerçek ekolojik problemler ise arka planda kalmaktadır. Bazı filozoflar, bu durumun “yapay çevre deneyimi” kavramıyla açıklanabileceğini savunur. Onlara göre teknoloji, doğayla kurulan ilişkiyi aracılı bir hale getirmiş ve doğanın somut deneyimlenmesini büyük ölçüde azaltmıştır.

Bu paragraf aşağıdaki hangi problemi tartışmaktadır?

- A) Ekonomik büyüme–çevre ilişkisi
B) Yapay deneyim–gerçek deneyim ayrımı
C) Kültürel değişim
D) Bilimsel yöntem
E) Hukuki düzenlemeler

4. Yapay zekâ uygulamaları, özellikle sağlık ve hukuk gibi alanlarda karar verici pozisyona gelmeye başlamıştır. Bu durum beraberinde “sorumluluk” tartışmalarını getirmiştir. Bir yapay zekâ uygulaması yanlış bir karar verdiğinde sorumluluk kime aittir? Bu sorunun net bir cevabı yoktur. Bazı düşünürler, yapay zekânın sadece bir araç olduğunu ve sorumluluğun tamamen kullanıcıya ait olması gerektiğini savunurken; bazıları ise yazılımcı, şirket, devlet ve uygulama sahibi kullanıcıyı içine alan bir “çoklu sorumluluk modeli”nin daha adil olduğunu ifade eder. Bu tartışmalar, teknolojinin ahlaki yönlerini anlamak için önemlidir.

Bu parçada hangi problem ele alınmaktadır?

- A) Yapay zekânın ekonomiyi geliştirmesi
B) Teknolojinin yalnızca kullanıcı hatasına dayandığı
C) Yapay zekâda sorumluluk problemi
D) Bilimsel deney yöntemi
E) Teknolojik tarafsızlık

7. İnsanlık tarihi boyunca doğa, kimi zaman kutsal bir düzen olarak, kimi zaman da insanın egemenliği altına alınması gereken bir alan olarak görülmüştür. Sanayi Devrimi'nden itibaren hız kazanan üretim anlayışı, doğayı sadece bir hammadde deposu gibi değerlendirmiştir. Oysa çevre felsefesi, bu yaklaşımın ahlaki temellerini sorgular. İnsan yalnızca doğadan yararlanan bir varlık değil, aynı zamanda onu koruma sorumluluğunu taşıyan bir varlıktır. Bu sorumluluk, gelecek kuşakların yaşam hakkıyla da doğrudan ilişkilidir.

Bu parçada vurgulanan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğa, insanın ekonomik gereksinimlerine hizmet etmelidir.
B) İnsan-doğa ilişkisi yalnızca bilimsel temellerle açıklanabilir.
C) Doğayı korumak, insanın ahlaki bir sorumluluğudur.
D) Çevre sorunları teknolojik ilerlemenin kaçınılmaz sonucudur.
E) Gelecek kuşakların hakları doğa karşısında önemsizdir.

8. Antroposentrik düşünce, doğanın yalnızca insan için değerli olduğunu varsayar. Bu yaklaşım, kısa vadede insanın refahını artırmış görünse de uzun vadede ekolojik dengeyi bozmuştur. Ormanların yok edilmesi, iklim krizleri, biyoçeşitliliğin azalması gibi sorunlar bu anlayışın doğal sonuçlarıdır. Günümüz çevre felsefesi, bu yaklaşımı eleştirerek doğanın kendine özgü bir değeri olduğunu savunur. Bu bakış, insanın doğadaki yerini yeniden tanımlamayı zorunlu kılar.

Bu parçadan çıkarılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan doğayı bilinçli şekilde dönüştürmelidir.
B) Doğanın değeri insanın çıkarına bağlı değildir.
C) Teknolojik gelişme doğayı kaçınılmaz biçimde tahrip eder.
D) Antroposentrik bakış çevre sorunlarını azaltır.
E) İnsan doğanın dışında ve üstünde bir varlıktır.

Cevap Anahtarı

1. C 2. C 3. B 4. C 5. B 6. B 7. C 8. B

Yazılı Sınav

1. Çevre felsefesi hangi temel sorular üzerinde yoğunlaşır?

Çevre felsefesi, insanın doğa karşısındaki konumunu, doğanın değeri ve insanın sorumluluğu gibi ontolojik ve etik sorular çerçevesinde inceler. "Doğa nedir?", "İnsanın doğa karşısındaki ahlaki sorumluluğu nedir?", "Doğanın değeri kendinden mi gelir yoksa insandan mı kaynaklanır?" gibi sorular üzerinde yoğunlaşır.

2. Antroposentrizm nedir?

Antroposentrizm, insan merkezli düşüncedir. Ahlaki değeri yalnızca insana bağlar, doğayı insanın yararlanacağı bir araç olarak görür.

3. Ekosentrizm ile antroposentrizm arasındaki fark nedir?

Ekosentrizm, doğanın tüm unsurlarının içsel değeri olduğunu savunur; antroposentrizm ise yalnızca insanın değerli olduğunu ileri sürer. Ekosentrik yaklaşım, insanı doğanın bir parçası olarak görür.

4. Çevre felsefesinin etik boyutu neden önemlidir?

Çevre felsefesinin etik boyutu, insanın doğaya karşı eylemlerinde ahlaki sorumluluk taşımasını sağlar. Çünkü doğayı korumak yalnız çevreyi değil, tüm canlıların yaşam hakkını da korumaktır.

5. Sürdürülebilirlik kavramı çevre felsefesiyle nasıl ilişkilidir?

Sürdürülebilirlik, çevre felsefesinde, bugünkü ihtiyaçların gelecek kuşakların yaşam hakkını tehlikeye atmadan karşılanması anlamına gelir. Doğayı koruma ve kaynakları dengeli biçimde kullanma anlayışıyla doğrudan ilişkilidir.